

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר זעהט זיך די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשבת

משלוח מנות על מה ולמה?!

במגלת אסתר אנו רואים שהמון אמר לאחשורוש, ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים - שכלל ישראל מפחדים ומפארים, מחמת שהיו מערבים בין הגוים ועל ידי שהם מפארים אפשו לנצח אותם. ומחמת כך צוטה אסתר "לך בנוס את כל היהודים". ויש להבין אם כן מדוע תקן מרדכי יומים של פורים היה לו לתקן יום אחד לכלם בכדי שיהיה אחדות בין כל ישראל?

ויש לבאר שהחכמה זה לא רק להסתדר עם מי שנוהג כמוה אלא בעקר עם מי שנוהג הפוך ממה, ולפיכך תקן מרדכי שני ימים של פורים, ללמדנו שהכל שוים לפניו יתברך, וגם אם יש לאחד מנהג ויום שונה מחברו, יש להם להיות באהבה ובאחזה בשלום וברעות, ומחמת כך נתקנו מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים.

ונספר מעשה נפלא בענין זה:

אורית שמחת פורים בבית משפחת פהו, כמו בכל בית יהודי מקימים את מצוות חג הפורים.

שעת צהרים, משלוחי מנות נשלחים בזה אחר זה ליעדם, שכנים, קרובי משפחה, המלמדים של הילדים, מכרים ואוהבים; ובאותו הקצב בו נשלחים - כך גם מגיעים חזרה משלוחי מנות. <<

לקח מהפרשה

בפורים מתגלית אהבת ה' שבהסתרה...

כמו שאמרו חז"ל (ערובין נה) "החש בכל גופו יעסק בתורה - בתורת החסד ששיד לאותו איבר שחש בו. וזו היתה עבודתו של אהרן, להכניס דעת בעם על ידי הבגדים - הדעת שקבל ממושה, הדעת של אברהם אבינו.

וזה היסוד של פורים כמו שאמרו חז"ל (חלין קלט); "אסתר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר".

מעשה פורים נעשה בזמן של הסתר כאשר כולל ישראל ירדו מאגרא ומא

לכירא עמיקתא. שלא רק שלא היו ישראל במקומם בארץ ישראל ובבית המקדש, אלא גם נפלו בתוך הגלות והתערכו בגוים. ומכל מקום, הקב"ה הציל אותם ושמר עליהם מרב אהבתו.

ולפיכך במגלת אסתר יש חביבות גדולה, מה שאין בכל התורה. וכמו שנפסק בשלחן ערוך (או"ח תר"צ): "אפלו שנים, ואפלו עשרה, יכולים לקרות המגלה ביחד, ויוצאים הם והשומעים מהם", והטעם הוא, שמרב חבת המגלה כלם שומעים.

וזה מחמת שבכל התורה בלה נאמרו צווי התורה והנסים שנעשו לישראל במצרים וכדומה, בזמן שכלל ישראל היו קרובים לקב"ה. ה. ברם, במגלת אסתר אנו רואים שה' אוהב אותנו בכל מצב. <<

פרשתנו פותחת במצות הדלקת המנורה וזה הקדמה לפרשת בגדי הכהונה כפי שיתבאר: אמרו חז"ל (שבת כב): על המנורה: "וכי לאורה הוא צריה, אלא עדות היא לבאי עולם ששכינה שורה בישראל", שכאשר הקב"ה בוקע חלוני רקיע ומאיר לארץ ולדרי עליה ברחמים, כל יום מחלון חדש (ירושלמי), זה עדות שהקב"ה אוהב את ישראל ומאיר לעולם, בשכר שכלל ישראל מקימים את התורה ומקבלים מהת"ח והצדיקים להתבונן בחסדי ה' שבכל יום ויום.

בסמוך לזה נאמרה פרשת קדוש אהרן ובניו, ולפני שבאו ללבש את הבגדים אמר להם משה שבגדי הכהונה עם האבנים שעל האפוד והחשוך הנם המשך לאבן שהיתה לאברהם אבינו. כדאיאת בגמרא (ב"ב טז): "רשב"י אומר אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם, תלאה הקב"ה בגלגל חמה".

והינו שאברהם אבינו חדש את ההתבוננות בחסדי ה', כאשר אברהם אבינו ראה את גלגל החמה, הוא לא חשב שזה טבע, וגם לא שזה מעצמו, הוא התבונן שהקב"ה מאיר לעולם, ומכאן זה העמיק בחסדי ה' שבעולם, והתקרב לבורא ודבק בדרכיו ועשה חסדים עם הבריות, וכן למד לכלם להעמיק בחסדים שבאברי גופם ומתוך כך התרפאו.

בשעות אחר הצהריים המאוחרות, רשימת משלוחי המנות היתה מחקה, כל מי שהיה צריך לקבל - קבל. כל משלוח מנות שהגיע פרק והעבר הלאה.

אחר הצהריים נשארו משפחת כהן עם משלוח מנות מיתה והם אמרו זה לזה 'לכל השכנים כבר נתנו, המורים גם קבלו, קרובי המשפחה הרחוקים גם היו ברישימה. מי עוד נשאר? אף אחד.'

"בעצם, אולי נתן למישהו שבכלל לא תכננו לתת. מישהו שאנחנו לא רגילים לתת. מישהו כמו... יש לי רעיון, רעיון עצום! מנשה הגלמוד! אני בטוח שכמעט אף אחד לא נתן לו משלוחי מנות, אני אעביר אותו בשלמותו, רק נסיר את הפרטים ברכה שלהם ונצמיד כרטיס ברכה משלנו."

מנשה הגלמוד היה שכן שגר מעבר לקביש. הוא כמעט ולא דבר, תמיד היה נראה קצת מזנוח, וגם מבקרים לא היו לו. הילדים לא חבבו אותו והוא לא התייחס אליהם. היה נכנס ויוצא מהבנין בלי לעורר תשומת לב מיתרת, כש'לפעמים ממלמל משהו לא ברור, גם יוסף כהן לא בדיוק הכיר אותו, מדי פעם היה נתקל בו בבקר או בערב כששב מהכולל, אבל לא יותר מכן.

יוסף לקח את משלוח המנות ועשה את דרכו אל הבנין ממול. הלב שלו דפק קצת מהה, אולי חשש מהמפגש עם מנשה הגלמוד. מי יודע כיצד הוא יגיב? האם הוא יצעק, יחיד או שוב ימלמל כמה מלים לא ברורות?

הוא דפק בדלת; "מצטער, אין לי כסף בשבילכם" נשמע מבפנים קולו של מנשה המוזר.

<<

שמוכא בחו"ל שהגורה של המון נחתמה בטיט ולא בדם, שה' ראה שכלל ישראל מנחים ברפיש וטיט, בעונה ושפלות, אזי ה' הצילם מגזרת ה'דם, גזרת הכליה.

ובכל זמן ועת ה' שולח לאדם הודמנויות לרכש שפלות והכנעה, כגון לטפל בלכלוך של הילדים ועוד כהנה וכהנה. וצריך לקפץ על כך כמוצא שלל רב, ולסייע בבית ולא להיות אנוכי. היות שהשפלות מוכה את האדם לעלות על דרך המלך, ומצילתו מגזרות רעות.

ולפיכך, פורים יוצא בדרך כלל בפרשיות המשכן, ובפרשת פי תשא שבו מובא חטא העגל ופרשת הקטרת. ללמדנו, שגם כאשר אדם חוטא ונופל, ה' אתו. וכמו שאמרו חז"ל (גיטין לו): על חטא העגל: עלובה פלה שזנתה תחת חפתה, ומכל מקום "עדין חביבותא הוא גבן" - אנו חביבים לפני ה'.

וכן מובא הענין של הקטרת המסמל למרדכי, "מר דרור", שהצדיקים מגלים בעולם את הריח הטוב, את החסד שה' עושה עמנו בכל עת ועת. שעל ידי שאנו מתבוננים בזה תמיד, אנו קרובים אליו יתברך.

המורם מכל האמור: בפורים אנו מגלים את אהבת ה' אלינו ועל כן אנו מתחפשים ומתבסמים, ושוכחים מפל ההבלים של העולם הזה, ואיננו עוסקים בתורה ובתפלה כל היום כביום הכפורים, כיון שאנו מגלים את גדל אהבת הקב"ה אלינו גם בזמן שאנו שקועים בחמה, וכל זה מחמת שאנו העם הנבחר ואהבתו אלינו כאהבת אב לבנו יחידו בכל מצב, בלי שום סבה. ובזה יובן מה שאמר האריז"ל שפורים גבוה יותר מיום הכפורים, כיון שבפורים אנו מגלים את גדל הקרבה שלנו לקב"ה בכל מצב, ושכל מעשינו מעלים נחת רוח תמיד לה' יתברך.

וכשם שבמגלת אסתר, רק על ידי צרות כל המקרים התגלתה השגחתו הפרטית של הקב"ה עלינו, כמו כן אצל כל אחד ואחד, רק על ידי צרות כל הנסים והמארעות שנעשו עמו, אפשר להבין את השגחת ה' עלינו, ועל כן ראוי לכל אחד ואחד לכתב את כל מארעות חינו, ועל ידי זה לראות את השגחת הקב"ה עלינו, ולהתקרב אליו מתוך אהבה.

פורים בא לעורר אותנו שלא נחיה בהסתרה, שנעצר ממרוצת החיים, ונתבונן שכל מה שקורה בעולם בכלל ועמנו בפרט, נעשה על ידי הבורא ברוך הוא, בכדי לקרב אותנו אליו. וגם בזמנים של הסתרה, שאנו כביכול לא רואים את ה', ה' נמצא ומשגיח עלינו. וכאשר נתבונן ברב הטובות שאנו מקפיים בהם, מיד נראה את ה' ואת רוב טובו וחסדו.

וכשנתבונן בספור המגלה נשפיל, שגם כאשר הכל נראה בדרך של הסתרה, בדרך של טבע, ה' מסובב ועושה הכל. וצריך להתבונן ולדבר מזה בכל עת; אתה נושם ובריא, זה נס! תודה לקב"ה.

ולפיכך גם אם היו חסרים תבות במגלה עד חציה וקראם בעל פה, יצא בדיעבד (שו"ע שם). ללמדנו, שנכנים בתוך המגלה את הנסים שלנו, את החסד שה' עושה עמנו ביום יום. נס המגלה התפרס על שנים רבות, ומרדכי ואסתר בחכמתם צרפו את כל הספור שהיה נראה כטבע ולא קשור זה לזה, ומכך יצאה המגלה.

פעמים רבות, אדם מבקש על דירה או על אשה, ובסוף הקב"ה שולח לו את ישועתו בדרך שנראית כטבעית. ברם, עלינו לזכר שהקב"ה מסובב הכל בכדי שנוכח לישועה שלנו, וצריך להודות לה' על החסדים והישועות בכל זמן, ולא לחיות מתוך הרגל שהכל מובן מאלינו.

ולפיכך המצוות שתקן מרדכי, הנם מצוות שהיו לכלל ישראל תמיד, כגון צדקה, חסד וספור חסדי ה'. ברם מרדכי הכניס בכלל ישראל את המתיקות שבמצוות. שכאשר כלל ישראל ראו כמה ה' אוהב אותם, המצוות שעשו בתחלה קבלו משמעות אחרת, של מתיקות בה' ושל רצון לעשות את רצון ה'.

כמו שאמרו חז"ל: "הדור קבלוה מאהבה". שכאשר כלל ישראל ראו שהקב"ה קרוב אליהם כל כך, שלמרות שחטאו ולא שמרו את התורה, מכל מקום ה' קבל את תשובתם, רחם עליהם והצילם - אזי הם שמחו מאד בה' וקבלו את התורה מאהבה.

וה' הציל אותם בזכות ששמעו למרדכי. שכאשר אדם מקבל מהצדיקים, הוא יעלה על דרך המלך ויהיה קרוב לה', ובכדי לזכות לכך צריך שיהיה באדם שפלות והכנעה. וזה

א. מטרת מצות משלוח מנות, זה לאחד את הלבבות, ועל כן העקר זה לתת למי שאין האהבה שרוייה בניהם.

ב. פורים זה זמן שצריך לכתב את כל החסדים והטובות שהקב"ה עשה עם אבותינו ורבותינו, וכן עם כל הסוכבים אותו, ולהודות על כך לקב"ה ולהכריז בפה מלא 'אני אוהב את ה', וה' אוהב אותי'.

ג. בפורים יש מצוה לשמוח בטוב של השני, ועל כן אנו עושים ימים פורים, בכדי שכל אחד ישמח בטובת האולת, וכן בכל פעם שהקב"ה מציל חלק מכלל ישראל, צריך להודות ולהלל לשמו, ולשמוח בטובת האולת, ועל ידי זה הקב"ה יעשה גם כן עמו נסים ונפלאות, כעין מה שאמרו חז"ל "כל המתפלל על חברו נענה תחלה".

ד. בפורים אנו מגלים שכל המעשים נעשים בהשגחתו יתברך, וממילא מתבטלים כל

הטינות והקפדות שיש לנו על אנשים אחרים מחמת שחשבנו שהם עשו לנו רע, ועתה אנו מגלים שהיא מאת ה' ולטובתנו וכיון שמתבטלים הקפדות, נעשה אהבה ואחווה בכלל ישראל, ועל כן בפורים אנו מחלקים משלוחי מנות לגלות את אהבה שיש לנו זה לזה.

ה. פורים זה זמן שצריך לשמוח מאד על כל הנסים שהקב"ה עשה לכלל ישראל במשך כל הדורות, ואשר הצילנו מגזרות שמד, ומהשוואה האימה, ומהאנקוזיציה ושאר גזרות קשות, ובפרט בדורנו, שכלנו רואים בחוש שהגויים שסביבנו רוצים להרוגנו, והקב"ה מצילנו מידם.

ו. בפורים זה זמן לרקד, מכיון שמלבד שהרקודים הם תוצאה מהשמחה, הם גם כן מביאים לאדם שמחה, וראוי לחשב בעת הרקודים על הרגלים והידיים שפועלים באדם כראוי, ולהודות על כך לקב"ה.

איתא בגמרא במגלה, שאפשר לקרא את המגלה גם ביונית, היות שיפייפותו של יפת ישכון באהלי שם. אנו למדים מכך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.

וכן לומדים מכך שבשכר שיפת נטפל לשם, למרות שהוא לא עשה זאת מעצמו. כן כאשר אנו מקבלים מת"ח וצדיקים אנו מקבלים שכר גדול, ואנו יכולים להטיר מכל הרע שבנו, וכמו שהשפה היונית כלה נטהרה.

מאידך אנו רואים, שמי ששומע את המגלה בלשון הקדש גם אם אינו מבין יצא, היות שלשון הקדש הנאמרת מפי ת"ח נכנס באדם. שכלשם שכאשר יש לאדם שמחה הוא מבטא זאת בדבורו, והכל רואים ומבינים זאת וכן חלילה בעצב שאדם רואה שהאדם שמדבר עמו עצוב.

כן בלמוד התורה הקדושה כאשר אדם שומע מת"ח וצדיקים הוא חי את הלמוד עם הדעת והמדות הטובות של הת"ח, וכמו שנאמר 'והיו עיניך רואות את מוריד'.

פנינים מצויידים

"ואתה תצוה" - נסמכה פרשת הדלקת הנרות לתרומות המושכן ובגדי כהונה, היות שעקר הדלקת המנורה, להאיר את הטוב שבזולת בלי לקנאות בו. ועל כן עשה משה את הבגדים של אהרן ובניו בשמחה, למרות שהוא עצמו לא זכה שבניו ימשיכו את דרכו, וכן אהרן שמח בגדלתו של משה רבנו כנאמר "וראד ושמח בלבו".

ולא עוד אלא שבזמן שמשח משה את אהרן, היו שתי טפות על זקנו כמין שתי מרגליות, שהאירו את כל הטוב שבאהרן ומשה, ללמדנו שכאשר נראה את הטוב שבזולת ונראה רק טוב, נוכל לפרגן ולתת לאחרים.

וזה שאמר דוד מלכנו (תהלים קלג): "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", זה משה ואהרן ששמחו ופירגנו זה לזה בטוב לבם בלי שום קנאה.

"כשמון הטוב על הראש", זה הדעת שהשמון מסמל לחכמה שבפוח, שאהרן קנה חכמה ממשה רבנו. זקן - לשון 'זה שקנה חכמה', שכאשר אדם גדל שערוותיו גדלות בזקן, שבכל שערה ושערה ישנם מעינות של חכמה, כמו שהאריכו חז"ל (ב"ב טז). "שירד על פי מדותיו", זה המדות הטובות שהיו לאברהם אבינו.

וזה שהתורה מסימת: "ואתה תדבר אל כל חכמי לב", שמשם למד לחכמי לב את הדעת הזו של ההתבוננות בחסדי ה'. וזה סוד המצנפת שהיה מצניע את החכמה שבראש, וכן היו למדים מאהרן הכהן את החסדים, שעושה הבורא עם אבותינו הקדושים וכל ההולכים בדרכם.

זוארט לשולחן שבת

הקטרת - הודאה על הנשימות!

את הנשימות שה' יתברך מנשים אותו ברכ טובו וחסדו.

וזה מה שהשטן גלה למשה רבנו - שהקטרת מצילה מן המגפה (שבת פט:), מכיון שעקר המגפה באה על שאנשים לא ממלאים את תפקידם בעולם, שזה ההפרה בגדל חסדי ה' עלינו וההודאה לשמו יתברך ברם כאשר היו ישראל מריחים את ריח הקטרת, ומודים לבורא על הנשימות המתוקות שהוא מנשים אותנו בכל עת, הם היו מקבלים חיים ארכים במתנה, בכדי שיוכלו להמשיך להודות ולהלל לה' יתברך ולעשות נחת רוח לפניו.

וזה הענין שמושה הניח דם על אהרן באזנו ברגלו ובגדיו, בכדי שאהרן ילמד את כלם, דעת של הודאה על הדמים שאורמים בתוכם פראו, ומתוך כך שיהיו שמחים ברב הטוב שיש להם, לא יקנאו בזולתם וכן יתמלאו בנאמנות לבורא ולא יחטאו.

כדאי אתא בגמרא (ערכין טז.) שבגדי כהונה היו מכפרים על חטאי האדם. שכאשר היה האדם בא לבית המקדש, היה מקבל דעת להשתמש עם הדם שאורם בלבו להודות ולהלל לשמו יתברך על מרוצת הדמים ולהתרחק מקנאה ושנאה, שבאה גם על מרוצת דמים שלא לשים שמים.

ה' יזכנו למטר השמים בעתו, וכן שירבו ימינו וימי בנינו על האדמה הנפלאה שנתן לאבותנו ולנו, ואזי נפכה לקים תמיד את הפסוק שחתם בו אדוננו דוד מלכנו את התהלים "פל הנשמה" - על כל נשימה ונשימה "תהלל יה הללויה".

"ועשית מזבח מקטר קטרת"

אי אתא בתנחומא וביתר אריכות בזהר הקדוש, בגדל מעלת הקטרת שעל ידה המגפות נעצרות. ויש לעין מה התיחדה הקטרת במעלתה יותר משאר כל העבודות שבבית המקדש - שדוקא על ידה נעצרות המגפות? ובכדי להבין זאת נקדים הקדמה קצרה. דהנה בכל יום אנו אומרים בקריאת שמע "ויהי אם שמע תשמעו אל מצות... לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" - אזי על ידי כן ישפיע עלינו ה' יתברך שפע ברכה וחיים עד בלי די, בכדי שאכן יתאפשר לנו להנות מהמאכלים הטובים שנאכל, ועל ידי כן לברך ולהודות לשמו יתברך שזה מטרת חיינו.

ברם כשחס ושלום לא נברך לשמו כראוי, יעצרו השמים ואזי נצטרך לפנות אליו, וכך להעריך את רוב הטוב שהוא עושה עמנו.

ועל כן, כשדוד מלכנו עליו השלום ראה שיש מגפה (כדאי אתא בגמרא במנחות מג:), הוא השפיל מיד שזה בא מחמת שחסר הודאה ואהבת ה', ואם כן חסר במטרת מאה הברכות. ועל כן תקן מאה ברכות שמטרתם להתבונן ברב הטוב שה' עושה עמנו על כל צעד ושעל, ועל ידי כן לחוש את המתקוות שהוא נותן לנו עד בלי די, בכדי שנאהב אותו בכל לבבנו.

וכשנתבונן נראה שזה גם ענין הקטרת, וכמובא בגמרא (ברכות מג:) "מנין שמברכין על הריח, שנאמר כל הנשמה תהלל יה", וזה מחמת שעל ידי הריח ביכלתו של האדם להעריך

המשך הסיפור מעמוד ב'

מנשה... אהה... אני לא רוצה כסף" הוא גמגם. "זה אני, יוסף, השכן מהבנין ממול. רק רגע", נשמע מבפנים הקול. הוא הרגיש כיצד מנשה מציץ בו מבפנים, ואחרי דקה של דומיה הדלת נפתחה לרוחה.

"צהרים טובים ופורים שמח, באתי לתת לך משלוח מנות לחג. - לי? התפלא האיש - יוסף הרגיש שפניו מסמיקות; הוא הנהן בראשו.

"אתה הראשון שמביא לי משלוח מנות השנה. בעצם, אני חושב שכבר חמש שנים לפחות לא קבלתי משלוח מנות מאף אחד".

יוסף רצה להגיד שהוא מצטער ושהוא כל כך לא נעים לו, ואולי שאר השכנים פשוט מתביישים כי הם לא מכירים אותו, ומזהים ואילו הוא ישתדל להיות יותר נחמד ואולי גם להזמין אותו לסעודות שבת.

"ממש יפה מצדך" אמר מנשה הגלמוד, שפתאום לא נראה כל כך מוזר. "אני מעריך את זה, תוכל להמתין כאן בבקשה?"

דקה לאחר מכן הופיע מנשה עם אריזה יפהפיה בה היו מפזרים פרות טרופיים ובקבוק יין משבח. "זה בשבילה הכנתי את זה אתמול בערב כדי שאם מישוהו יבוא ויתן לי משלוח מנות, אוכל לתת לו בחזרה".

יוסף רצה לבכות, אבל הוא עצר את עצמו: "אריזה ממש יפה, יש לך טעם טוב".

"תודה, וחג פורים שמח גם לך" אמר מנשה כשהוא מחיך חיוך רחב וסוגר את הדלת.

בשורה צינור!

כס"ד יצא לאור הספר שרבים ציפו לו: מתיקות המועדים פורים מתוך שיעורי מורנו ראש הישיבה שליט"א

לרכישה ברשת יפה נוף או בטל: 052-7193031

